

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Σειρά: ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΖΗΝΩΝΑΣ ΤΖΙΑΡΡΑΣ

Ζήνωνας Τζιάρρας

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

ΤΟΥΡΚΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΜΙΑ
«ΝΕΑ» ΥΠΟ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ: Χάρης Τζήμητρας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΖΗΝΩΝΑΣ ΤΖΙΑΡΡΑΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Τουρκία, Κύπρος και Δίκτυα Συνεργασίας
σε μια «Νέα» Υπο-Περιφέρεια

Πρόλογος: Χάρης Τζήμητρας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2020

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	13
Ευχαριστίες.....	23

ΜΕΡΟΣ Ι

Η ΝΕΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΝΕΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ.....	27
2. ΜΙΑ ΝΕΑ ΥΠΟ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΙΣΜΟΥ.....	39
Περιφερειοποίηση και η Σημασία των Περιφερειών.....	41
Το Περιφερειακό Επίπεδο.....	46
Περιφερισμός.....	49
Η Ανατολική Μεσόγειος – Ένας Διακριτός Γεωπολιτικός Χώρος.....	52
Συμπεράσματα.....	60

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

3. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.....	63
Η άνοδος του ΑΚΡ: Η Πορεία προς τη Μετα-Κεμαλική Τουρκία.....	65
«Επιστροφή στο Μέλλον»;.....	69
Η Δημοκρατία ως Όχημα προς τον Δεσποτισμό.....	73
Συμπεράσματα – Από την Εσωτερική στην Εξωτερική Πολιτική.....	75
4. ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	79

Η Συνθήκη και το Σύνδρομο των Σεβρών	81
Από το «Εθνικό Συμβόλαιο» στο Σύνδρομο της Λωζάνης.....	83
Το Σύνδρομο της Λωζάνης στην Τουρκική Εξωτερική Πολιτική	92
Ο Αναθεωρητισμός του Συνδρόμου της Λωζάνης Σήμερα Συμπεράσματα	100
5. ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ «ΓΑΛΑΖΙΑΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ»	103
Ιστορικό και Γεωπολιτικό Υπόβαθρο: Οι Δυόμιση Πόλεμοι και το Σύνδρομο της Λωζάνης.....	104
Οι Στόχοι της «Γαλάζιας Πατρίδας» και η Τουρκική Στρατιωτική Ισχύς.....	109
Ιδεολογικές Πτυχές: Νταβούτογλου, Γκιουρντενίζ, Γιαϊτζί	117
Το Μνημόνιο Τουρκίας-Λιβύης	123
Για τη Στάση της Ελλάδας στη Λιβυκή Κρίση	135
Συμπεράσματα	142
6. Η ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΣΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ	145
Κύπρος, Ανατολική Μεσόγειος και Τουρκική Στρατηγική	153
Συμπεράσματα	157

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ

ΚΥΠΡΟΣ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

7. ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΝΤΙΑΗΨΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.....	165
Η Ευρύτερη Έννοια της Ασφάλειας και η Σημασία των Αντιλήψεων.....	167
Διερευνώντας την Ασφάλεια και τις Αντιλήψεις Ασφάλειας στην Κύπρο.....	171
Αντιλήψεις και Ανησυχίες Ασφάλειας στην Ελληνοκυπριακή Κοινότητα.....	175
Το Θεσμικό Επίπεδο.....	176
Το Μη Θεσμικό Επίπεδο.....	183
Συγκρίσεις και Συμπεράσματα	194

Άλλες Αντιλήψεις Ασφάλειας για την Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο: Αίγυπτος και Ισραήλ.....	198
Συμπεράσματα.....	203
8. ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΙΜΕΡΕΙΣ	
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ	205
Μια Νεοκλασική-Ρεαλιστική Προσέγγιση	207
Συστημικό Επίπεδο: Μια νέα Παγκόσμια Τάξη και η Ανατολική Μεσόγειος.....	215
Κρατικό Επίπεδο: Μεταβολή στον Διεθνή Προσανατολισμό.....	224
Εξαρτημένη Μεταβλητή: Η Περίοδος της Ενεργητικής Πολιτικής.....	232
Συμπεράσματα.....	241
9. ΠΕΡΙΦΕΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΙΣΟΡΡΟΠΗΣΗ	245
Τριμερείς και Πεδία Περιφερειακής Συνεργασίας.....	247
Η Ιδέα για ένα Συμβούλιο Συνεργασίας Ανατολικής Μεσογείου.....	254
Φόρουμ για το Φυσικό Αέριο στην Ανατολική Μεσόγειο και Αγωγός EastMed	259
Τουρκική Αντίδραση, Εξισορρόπηση και Περιφερισμός ..	264
Προκλήσεις και Προϋποθέσεις για τον Περιφερισμό.....	273
Συμπεράσματα.....	277
10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ....	279
Ένα «Νέο» Παγκόσμιο Περιβάλλον	280
Από το Διεθνές στο Περιφερειακό: Η Πανδημία και η Ανατολική Μεσόγειος.....	285
Μεταξύ Ειρήνευσης και Σύγκρουσης	290
Συμπεράσματα.....	293
Βιβλιογραφία	295